

Design Concept and Valuation of Design

Reyyan Pınar SÖZBİLEN^{1,*} Hüdayim BAŞAK¹

¹Gazi Üniversitesi, Endüstriyel Tasarım Mühendisliği Bölümü, 06500, Yenimahalle/ANKARA

Graphical/Tabular Abstract

In this study, the concepts of design and design valuation are discussed; design valuation methods, advantages and disadvantages of these methods are examined in detailed. In addition, the design valuation report and the sections of the report are also mentioned.

Article Info:

Research article
Received: 13.01.2022
Revision: 12.02.2022
Accepted: 21.03.2022

Highlights

- Design Valuation.
- Design Valuation Methods.
- Design Valuation Report.

Keywords

Design
Design Valuation
Design Valuation Methods
Design Valuation Report

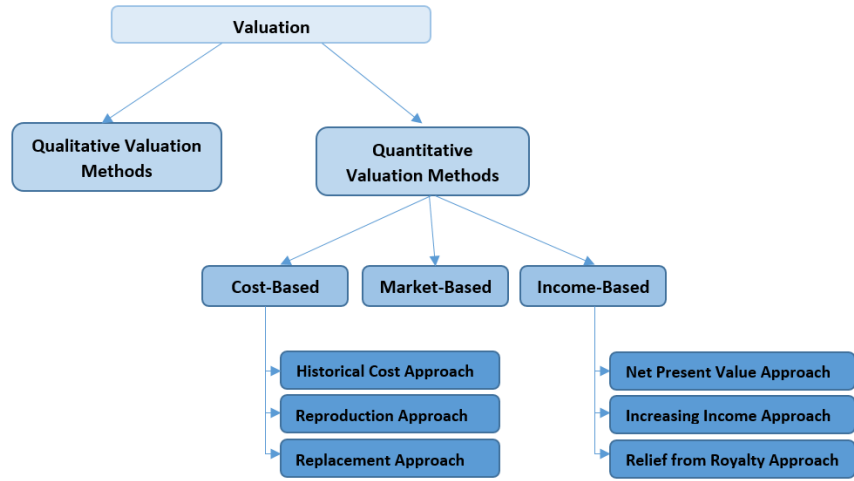

Figure A. Valuation methods chart

Purpose: The importance of design in the daily life has become significant in recent years. Thus, the value of the product in which design is used has become increased. Design valuation allows this value to be calculated in monetary terms. The calculated monetary value provides convenience in financial transactions for companies. The value of the design can be calculated using different methods according to the data of the design.

Theory and Methods: There are three main methods and related approaches of the methods that are frequently used in design valuation. The three common methods are; the cost-based, the market-based and the income-based valuation methods. These methods and related approaches are explained in detail. The Design Valuation Report consists of five main sections. The valuation of the design in this report is explained in detailed with the methods and the data.

Results: Design valuation is carried out by choosing the most appropriate method according to the state of the design and the available data. The selected methods, approaches and the accuracy of the data used are important for a healthy calculation of the value of the design. The data and methods used in the design evaluation report are explained in the evaluation and valuation sections. The calculated design value is included in the conclusion section.

Conclusion: This study is a compilation study of my thesis. Although brand and patent valuation is frequently applied in global literature, design valuation and its importance among the world has been recently noticed. Likewise, design valuation studies in our country is also scarce. Because of that, the applied methods are generally adapted versions of industrial property valuation methods. Design valuation is important in terms of clarifying the financial values of designs. These design valuation reports are among the elements that strengthen the hand of the design owner in financial transactions. Therefore, making the valuation with correct data and methods will positively affect the accuracy of the report result.

Design Concept and Valuation of Design

Reyyan Pınar SÖZBİLEN^{1,*} Hüdayim BAŞAK¹

¹Gazi Üniversitesi, Endüstriyel Tasarım Mühendisliği Bölümü, 06500, Yenimahalle/ANKARA

Makale Bilgisi

Araştırma makalesi
Başvuru: 13.01.2022
Düzeltilme: 12.02.2022
Kabul: 21.03.2022

Keywords

Design
Design Valuation
Design Valuation Methods
Design Valuation Report

Anahtar Kelimeler

Tasarım
Tasarım Değerleme
Tasarım Değerleme
Yöntemleri
Tasarım Değerleme
Raporu

Abstract

Today, a small design change in product design makes that product different from other similar products. The design, which increases the preferability of the product day by day, adds value to the product. It is inevitable that the design should be protected because of the value it adds to the product. Design valuation is carried out in order to materially determine the value of the design protected by registration. An example of design valuation studies is not yet seen in our country, and it is considered as the subject of recent years in the world. Studies on the subject are very recent studies. Design valuation gains importance as the design gains value. In this study, by explaining what design and design valuation are in general and which methods are used, it has been revealed which sections the design valuation report should consist of basically.

Tasarım Kavramı ve Tasarım Değerleme

Öz

Günümüzde, ürün tasarımında meydana gelen ufak bir tasarımsal değişiklik o ürünü benzer diğer ürünlerden farklı kılmaktadır. Ürünün tercih edilebilirliğini günden güne artıran tasarım, ürüne bir değer katmaktadır. Tasarımın ürüne kattığı değerden dolayı koruma altına alınması kaçınılmaz olmaktadır. Tescil ile korunan tasarımın değerinin maddi olarak belirlenebilmesi amacıyla tasarım değerlendirme gerçekleştirilmektedir. Tasarım değerlendirme çalışmalarının örneği ülkemizde henüz görülmemekte, dünyada ise son yılların konusu olarak ele alınmaktadır. Konu ile ilgili çalışmalar çok yeni çalışmalardır. Tasarım değerlendirme, tasarım değer kazandıkça önem kazanmaktadır. Bu çalışmada genel olarak tasarımın ve tasarım değerlemenin ne olduğu ve hangi yöntemlerin kullanıldığı açıklanarak tasarım değerlendirme raporunun temel olarak hangi bölümlerden oluşması gerektiği ortaya konulmuştur.

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Tasarım ilk bakışta yalnızca estetik bir unsur olarak düşünülse de günümüzde ticari amaçlar için sıkça kullanılmaktadır. Tescilli bir tasarım, tescili elinde tutan firmaya pek çok fayda sağlamaktadır. Marka ve patentin firmalara finansal getirileri daha alışıldık bir durum olsa da tasarım da marka ve patent gibi bir değerdir. Hazırlanan tasarım değerlendirme raporları tasarımı estetik bir kaygıdan ticari bir değere dönüştürmektedir.

Ülkemizde ve dünyada bu durum hali hazırda yeni yeni şekillenmeye başlamış olup literatürde konu ile ilgili yeterli sayıda çalışmalar tam anlamıyla oluşmamıştır. Literatürde yer alan kaynakların pek çoğu ise yalnızca tasarım değerlemeye odaklı çalışmalar olmayıp genellikle fikri ve sınai mülkiyet değerlendirme alanındaki genel çalışmalardır. Bu durum bu çalışmayı daha önemli kılmaktadır.

Bu çalışmada, tasarım kavramı, tasarım değerlemede kullanılan yaygın yöntemler, tasarım değerlendirme raporu içerisinde olması gereken bölümler ve içerikleri de ele alınmıştır.

2. TASARIM (DESIGN)

Önerilen sistem farklı teknolojilerinin bir arada kullanılmasını gerektirmektedir. Bu nedenle önerilen sistemin geliştirilmesinde kullanılan materyal ve metotlar farklı başlıklar altında detaylı olarak açıklanmıştır.

2.1. Fikri ve Sınai Haklar (Intellectual Property Rights)

Fikri mülkiyet hakları, bir düşünce ürününün korunması için fikir sahiplerine verilen haklar olarak tanımlanmakta olup, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu m. 1/B(a) uyarınca “Sahibinin hususiyetini taşıyan ve ilim ve edebiyat, musiki, güzel sanatlar veya sinema eserleri olarak sayılan her nevi fikir ve sanat mahsulleri eser olarak kabul edilmektedir.”[1] [2]. Bu haklar eserin izinsiz kullanımının önüne geçmekte ve eserin ortaya çıkmasıyla birlikte başlamaktadır [3]. Söz konusu eser oyun, film veya müzik alanlarından birinde ise eser sahibinin bilinmesi için zorunlu kayıt ve tescil gereklidir [4]. Bu alanlar dışında ortaya konulan eserler için kayıt ve tescil eser sahibinin isteğine bağlıdır [5]. Eser sahibi gerçek kişi ise koruma süresi eser sahibinin hayatı boyunca ve ölümünden itibaren 70 yıldır. Eser sahibinin tüzel kişi olduğu ya da bilinmediği durumlarda eserin ortaya çıkışından itibaren 70 yıldır. Koruma süresi sona erdiğinde ise eser herhangi bir izin söz konusu olmaksızın kullanılabilir [6].

Sınai mülkiyet hakları ise piyasaya sunulan ürün ve hizmetlerin üretici ve/veya satıcılarının diğerlerinden ayrılmasını sağlayan, ürün sahibine tekel hakkı veren haklardır [7].

2.2. Tasarım Kavramı (Design Concept)

Tasarım, ürünlerin dış görünüşlerindeki renk, desen, doku, şekil gibi farklılar olup, sınai mülkiyet hakları içerisinde yer almaktadır [8]. En ufak bir farklılıkla ürünün tercih edilebilirliğini artırması sebebiyle tasarımın korunması bir ihtiyaç haline gelmektedir. Ülkemizde tasarımlar tescilli ve tescilsiz tasarım olmak üzere iki şekilde korunmaktadır [9]. Koruma süresi tescilsiz tasarımlar için 3 yıldır. Tasarım tescilli ise 5 yıl süre ile korunmakta, 5 yılda bir yapılan yenilemeler ile toplamda 25 yıla kadar korunabilmektedir [10]. Koruma süresinin sonunda ise, söz konusu tasarım kamuya mal olmaktadır.

Tasarım sınıflandırmak için kullanılan Locarno sınıflandırılması ülkemizin de kullanmış olduğu sınıflandırmadır [11].

Tasarım tescili bölgesel bir hak olup tasarım, başvuru yapılan ülkenin yasaları ile korunmaktadır. Söz konusu koruma hakkı yalnızca başvuru yapılan ülke ile sınırlıdır. [12]

Tasarımların pek çok ülkede korunması amacıyla kurulmuş olan Lahey sistemi, tek bir ücret sistemi ve tek bir başvuru yapılması yoluyla uluslararası tescili sağlamaktadır [13]. Uluslararası tescilde ise başvuru sahibi, koruma talep ettiği ülkeleri tek tek kendisi seçmektedir [14].

Bunların yanı sıra, bölgesel tasarım tescili olarak Hollanda, Belçika ve Lüksemburg ülkelerinde tek bir başvuru ile ortak koruma sağlayan Benelux Tescil Tasarım Sistemi ve de Avrupa Birliği Fikri Haklar Ofisine yapılan tek bir başvuru ile Avrupa Birliği ülkelerinde koruma sağlayan bir topluluk tasarım tescili de mevcuttur [14] [15].

Tasarım araştırmaları ülkemiz Türk Patent ve Marka Kurumu'nun veri tabanı üzerinden yapılırken, uluslararası araştırmalar Lahey sistemine kayıtlı tüm tasarımlara erişebilmek için Hague Express veri tabanı kullanılmaktadır [16][17]. Global veri tabanı ise Lahey sistemine kayıtlı tüm uluslararası tasarımlar ile birlikte ulusal koleksiyonların simultane bir şekilde taranmasını mümkün kılmaktadır [18].

3. TASARIM DEĞERLEME (VALUATION OF DESIGN)

Değer, ticari amaçla kullanılan bir varlığın gelecekteki getirisi göz önünde bulundurularak bu getirinin günümüzdeki karşılığıdır [19]. Değerleme ise, faydalı bir şey için ekonomik bir değer belirleme işlemleri bütünüdür [20].

Mali, maddi ve maddi olmayan duran varlıkların tamamı değerlemeye konu olabilir. Tasarım ise, Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 38) Hakkında Tebliğ'de “Fiziksel niteliği olmayan tanımlanabilir parasal olmayan varlık” olarak tanımlanan maddi olmayan duran varlıklar sınıfına girdiğinden değerlemeye konu olmaktadır [21].

Tasarımın değerlemesinin yapılması; tasarımı, tasarıma dair finansal işlemlerde daha güçlü kılmaktadır. Devir, lisanslama, satış, haciz, birleşme ve devralma, bağış, sermaye artırımı gibi durumlarda, taraflardan birinin mağduriyetinin önüne geçilmekte olup, tescilli tasarımın kopyalanması durumunda ortaya çıkacak tecavüz davalarında ise zararın belirlenmesini kolaylaştıracaktır. Tasarım değerlemenin kullanım alanları Şekil 3.1 ile verilmiştir.

Şekil 1. Tasarım Değerlemenin Kullanım alanları

3.1. Değerlemenin Önemi (Importance of Valuation)

Son 10 yılın istatistiksel bilgilerine bakıldığında yıllık ortalama 40.000-50.000 arasında tasarım başvurusu yapılmaktadır [22]. Bu tasarımların tescillenmesi firmaların maddi olmayan varlıkları arasında değerlendirilmektedir. Söz konusu varlıklar, yapılan araştırmalara göre Amerika'daki en büyük 500 şirketin toplam varlığının %80'ini, Avrupa Birliği üyesi ülkeler ve Çin Halk Cumhuriyeti şirketlerinin de toplam varlığının %70'ini oluşturmaktadır [23].

İstatistiklere bakıldığında şirketlerin mal varlıklarının büyük bir çoğunluğunu maddi olmayan varlıkların oluşturduğu göz önünde bulundurulduğunda bu mal varlığının daha verimli bir şekilde yönetilmesi önem arz etmektedir. Bu sebeple, değerlendirme raporları hazırlanması esnasında muhtemel rakipler, kritik pazarlar gibi kritik pazar verilerinin toplanması vesilesiyle şirketlerin bu verileri değerlendirerek hangi pazarlara girip hangilerine girmeyeceğinin kararını vermesi, stratejik planlarını yapması, gereksiz maliyetlerden kurtulması ve IP portföyünü en doğru yönetmesi kolaylaşmaktadır [24].

Ülkemizde ise bu tarz çalışmaların artırılmasını teşvik amacıyla Cumhurbaşkanlığı ikinci 100 günlük ekonomik planı dâhilinde 2018 yılı Nisan ayında Türk Patent ve Marka Kurumu'nun iştiraki olarak TÜRKSMĐ A.Ş. kurulmuştur [25].

3.2. Tasarım Değerlemeye Etki Eden Faktörler (Factors Affecting Design Valuation)

Tasarımın değerlendirilmesi esnasında tasarımın değerine doğrudan ya da dolaylı olarak etkisi bulunan pek çok faktör bulunmaktadır.

Bunlardan en önemlisi zaman faktörü olup, tasarım değerlendirilmesinin yapıldığı tarih kullanılacak yöntem ve verilerin tercihini doğrudan etkileyecektir [26]. Zaman faktörünün bir diğer etkisi ise tasarımın kullanım ömrüdür. Günümüzde aktif bir şekilde rolü olan moda kavramı sebebiyle her gün yeni tasarımlar ortaya çıkmakta olup, bu durum mevcut tasarımların ömrünü kısaltmaktadır. Gelir tabanlı değerlendirme metodunun kullanıldığı değerlendirme hesaplarında bu unsurun etkisi özellikle göz önünde bulundurulur. İstisnai olarak

zamansız tasarım olarak adlandırılan her daim zarafet, şıklık ve tarzlarını koruyan tasarımlar her zaman zamana ve modaya uygundur [27].

Seçilen değerlendirme metodolojisi değerlendirme sonucunu doğrudan etkileyen en önemli faktörlerden biridir. Metodolojisinin seçiminde ise en önemli unsur eldeki verilerdir. Maliyet metodu daha çok eldeki verilerin yetersizliği durumunda kullanılırken eldeki veriler yeterli olması ise gelir veya pazar metodunun kullanımını mümkün kılmaktadır. [28].

Pazara ilişkin veriler, seçilen değerlendirme metodolojisini etkileyeceğinden değerlendirme sonucunda büyük oranda etkisi vardır. Tasarım sahibi ile üçüncü kişiler arasında imzalanan bir lisans sözleşmesi söz konusu tasarımın üçüncü kişiler tarafından kullanımını mümkün kılacaktır [29]. Üçüncü kişilerin tasarımın kullanımından dolayı elde edecekleri gelir için lisans verene belirli bir oranda yaptıkları ödemeye ise telif oranı denmektedir. Telif oranı sabit bir ücret olabileceği gibi elde edilen gelirden belirli bir yüzde şeklinde de anlaşılabilir [30].

Yüzde 25 kuralı (Rule of Thumb), lisans alan tarafın lisans veren tarafa tasarımın kullanılmasından dolayı elde ettiği gelirin %25'ini telif olarak verdiği sistem olup, telif oranının belirlenmesi için kullanılan en basit yöntem olduğundan sıklıkla tercih edilmektedir [31].

Telif oranları doğrudan sektörlerin brüt marjlarına bağlı olduğundan farklı sektörler farklı telif oranlarına sahip olabilirler. Geleneksel sektörler düşük kâr marjı ile çalışırken teknoloji ağırlıklı çalışan sektörlerin brüt kâr marjı daha yüksektir. Bu durum lisans sözleşmelerinde telif oranlarını doğrudan etkilemekte, brüt kâr marjı yüksek olan sektörler daha büyük telif oranları ile çalışabilmektedirler [32].

Gelir tabanlı değerlendirme metodu kullanıldığı durumlarda değerlemeye etki eden bir diğer faktör yıllık büyüme oranıdır. Gelecek yılların tahmini büyüme oranları belirlenirken yıllık büyüme oranı kullanılır. Yıllık büyüme oranı ise, yıllık bazda satışlardaki değişim oranıdır ve bir takvim yılı için yapılan bir hesaplamadır [33].

Yasal düzenlemeler ve yasaklamalar da tasarımın değerini ani bir şekilde değiştirebilecek bir faktördür. Yapılan bir yasal düzenleme ile tasarım değer kazanabileceği gibi değer de kaybedebilir. 2015 yılında yapılan Özel Kreş ve Gündüz Bakımevi ve Çocuk Kulüpleri Güvenlik Önlemlerinde yapılan yasal düzenleme ile oyuncakların öncelikli olarak ahşap ya da plastik malzemeden olması bahçe oyuncaklarının ise sivri uçlu kırık ya da paslı olmaması uygun görülmüştür [42]. Bu durum ahşap ya da plastik malzemelerden üretilen oyuncakların değerini artırırken diğer malzemelerden üretilen oyuncakların değer kaybına sebep olmuştur. Bir diğer örnek olarak, elektronik sigaraların satış ve ithalatının yasaklanması da tasarımın değerini bir anda kaybettiren bir düzenleme olarak ele alınabilir [35].

Tasarımın, pazara sunulduğunda herhangi bir ihlale sebep olup olmayacağının anlaşılması amacıyla faaliyet serbestliği araştırması yapılmaktadır [36]. Herhangi bir ihlalin söz konusu olduğu durumlarda uygulanan yasal işlemler oldukça maliyetli olduğundan faaliyet serbestliği raporunun düzenlenmesi ürün piyasaya sunulmadan önce alınacak tedbirler açısından önem arz etmektedir [37]. Bu sebeple, faaliyet serbestliği raporunun hazırlanıp hazırlanmaması da değerlemeye etki eden bir faktördür.

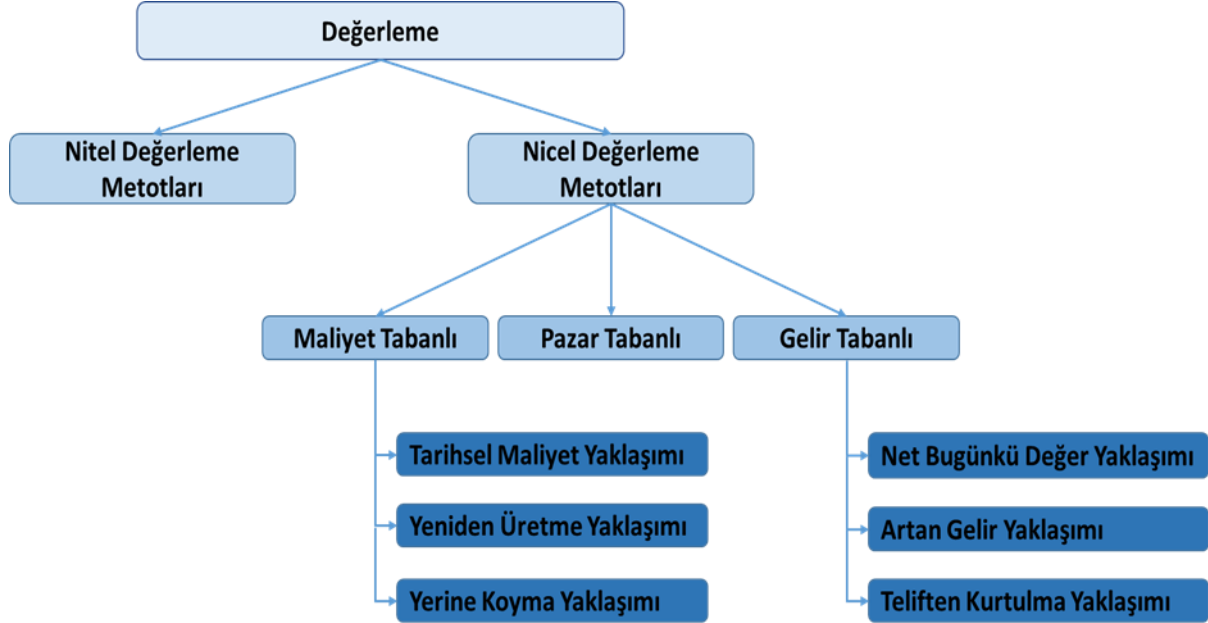
Tasarımın gerçek değerine en yakın değer elde edilmesi için tüm faktörler dengeli bir şekilde kullanılmalıdır [28].

3.3. Değerleme Metotları (Methods of Valuation)

Değerleme yapılırken kullanılacak pek çok metot mevcuttur. Değerleme, nicel ve nitel metotlar olarak iki genel metot kullanılarak gerçekleştirilmekte olup, her iki yöntemin de kullanım amaçları farklı olup kendi içlerinde avantaj ve dezavantajları mevcuttur [38]. Nitel metotlar genel bir skorumla ilgiliyken nicel metotlar genellikle üç ana metottan oluşur. Bu üç ana metot kendi içinde içerisinde alt yaklaşımlar içerebilmektedir [39]. Yaygın kullanılan metot ve yaklaşımlar Şekil 3.2 ile gösterilmiştir.

Bu metotların seçimi yapılırken söz konusu tasarıma göre eldeki veriler dikkate alınmalıdır, bu veriler söz konusu değerlendirme metodu için pek çok değişkeni oluşturmaktadır. Bu verilerin çeşitliliği yöntemin gücünü belirlemektedir [40]. Bu verilerin dışında seçilecek metodun belirlenmesi değerlendirme yapan uzmana, değerlendirme sebebine bağlıdır. Her yöntemin kısıtlı olduğu alanlar ve zayıflıklar söz konusudur. Seçilen yöntem bütün bu kriterler göz önünde bulundurularak yapılmaz, zira sağlıklı bir sonuç alınması için bu

unsurlar önemli unsurlardır [41]. Değerleme yapılırken tercih edilecek metot, eldeki veriler ve pazarlama stratejisine göre belirlendiğinden seçim metodolojisi değerlendirme sonucunu doğrudan etkileyecektir [42].

Şekil 2. Değerleme metodları şeması

3.3.1 Nitel Değerleme Metotları (Qualitative Valuation Methods)

Genel olarak bir skor tablosu yapılarak tasarımın diğer tasarımlar ile kıyaslanmasını temel alan yöntemdir. Kontrol listesi yapılması suretiyle yapılan skorlamalar ile gerçekleştirilir. Bu yöntem ile tasarımın potansiyel getirisi ve yahut rakiplerin önünün kesilme ihtimali öngörülebilmektedir [43].

Yöntemin bir diğer avantajı ise söz konusu tasarım sahibinin portföyünü yönetmeyi kolaylaştırmasıdır. Gerekli durumlarda yönelmesi gereken tasarımların belirlenmesi ya da uygun durumlarda önemi az tasarımların terk edilmesi konusunda yardımcı olmaktadır [44]. Bu sayede gereksiz ekonomik giderler azaltılabilmektedir [45].

Nitel değerlendirme metodları, tasarım değerlendirme raporları içerisinde genel olarak değerlendirme kontrol listesi şeklinde yer almakta olup, bu kısımda herhangi bir hesaplama bulunmamaktadır. Tasarıma ait ve/veya tasarımın çıkacağı pazara ait verilerin değerlendirilmesi puanlamalar yoluyla yapılmaktadır. Söz konusu skorlamalar için 1-5, 1-10 ya da 1-100 arasında puanlamalar tercih edilebilmektedir.

3.3.2 Nicel Değerleme Metotları (Quantitative Valuation Methods)

Nicel Değerleme metodları ise skorlamaların aksine hesaplamaların yer aldığı parasal değer belirlendiği yöntemlerdir [39]. Nicel değerlendirme metodları arasında 3 temel yöntem bulunmakla birlikte bu yöntemlere ait alt yaklaşımlar da bulunmaktadır [39]. Bu yaklaşımların birlikte kullanıldığı, yeni karma yaklaşımlar da söz konusudur.

Her yöntemin kullanılan verilere göre sağlamış olduğu kolaylıklar ve kısıtlılıklar mevcuttur. Bu sebeple kullanılacak yöntemin seçiminde eldeki verilerin çok iyi değerlendirilmesi gerekmektedir. Bunun yanında değerlemeyi yapacak uzmanın deneyimi ve bu deneyimin eldeki veriler ile uyumlu bir şekilde birleştirilmesi de değerlendirme sonucunun sağlıklı bir sonuç olması açısından önem arz etmektedir [22].

3.3.2.1 Maliyet Tabanlı Değerleme Metodu (Cost Based Valuation Method)

Tasarımın oluşturulabilmesi için katlanılması gereken masrafların baz alındığı tasarım değerlendirme yöntemi olup tasarımın gerçekleştirilmesi için yapılmış olan harcamalar ve giderlerin bir araya getirilmesi ve söz konusu tasarımın eskime payının da hesaba katılması ile söz konusu değer elde edilir [46]. Kendi içerisinde Tarihsel Maliyet Yaklaşımı, Yeniden Üretim Yaklaşımı ve Yerine Koyma Yaklaşımı olmak üzere 3 temel yaklaşıma ayrılmaktadır. Maliyet tabanlı değerlendirme metoduna ait yaklaşımlar, kısaca Tablo 3.1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Maliyet Tabanlı Değerleme Yaklaşımları

Tarihsel Maliyet Yaklaşımı	Yeniden Üretim Yaklaşımı	Yerine Koyma Yaklaşımı
Minimum değer amaçlar. Tüm harcamalar göz önünde bulundurulur.	Tasarımın, bugün yeniden yapılması halindeki maliyetini ifade eden bir yaklaşımdır.	Tasarımın eşdeğerinin yapılması halindeki maliyeti ifade eden bir yaklaşımdır.
Fiili maliyeti ölçer [45]. Böylece zarar edilmesinin önüne geçilir.	Yeniden üretilen tasarım, birebir aynı tasarım olmalıdır [43].	Amacı tasarımın değerini ölçmektir [9].

Maliyet tabanlı değerlendirme metodu, tasarımın değerinin hesaplanması yalnızca maliyetler toplamına dayandığından hesaplaması nispeten daha kolay değerlendirme metottur [47]. Bu sebeple hesaplama oranında hata yapılma ihtimali azdır. Hesaplamalar esnasında pazar verisi kullanılmadığından, pazar verisine ulaşılamayan durumlarda ve satışa hiç çıkmamış yeni ürünler için gelir verisine ihtiyaç olmadığından en uygun değerlendirme metodudur [26][46]. Ayrıca maliyet verileri toplanması en kolay veri tipi olduğundan, hesaplama için verilerin toplanma süreci daha kısa olacaktır. Fakat hesaplamalar esnasında yalnızca maliyetler kullanıldığından ve tasarım maliyetinin diğer işletme maliyetlerinden ayrılması zor olduğundan tasarımın değeri gerçek değerinden farklı çıkabilmektedir [26].

3.3.2.2 Pazar Tabanlı Değerleme Metodu (Market Based Valuation Method)

Pazar tabanlı değerlendirme metodunda ise tasarım ile aynı değerdeki başka bir tasarımın piyasadaki satış değerine dayanan değerlendirme metodudur. Tescilli bir tasarıma eş değerde başka bir tasarımın bulunma ihtimali düşük olacağından diğer yaklaşımlara oranla daha az tercih edilen bir yaklaşımdır. Bu yöntemin uygulanabilmesi için eş bir tasarımın var olup, satışının yapılması gerekliliğinin yanı sıra bu eş tasarıma dair lisanslama, satış devir gibi finansal işlemlerin bütün detayları ile bilinmesi gerekmektedir. Bu işlemlerde kullanılan sözleşmelerin ise çoğunlukla gizli olması da bu yöntemin kullanılmasını zorlaştıran faktörlerdendir [45].

Pazar tabanlı değerlendirme metodunda hesaplamalar yapılırken kullanılan bütün veriler objektif verilerdir. Varsayımlar söz konusu değildir [48]. Ayrıca benzer bir tasarımın daha önce değerinin hesaplanmış olduğu durumlarda en kullanışlı değerlendirme yöntemi bu yöntem olacaktır [48]. Pazar tabanlı değerlendirme metodu diğer metodlar ile gerçekleştirilen değerlendirme sonucunun teyit edilmesi kullanılabilir [26]. Tasarımın mevcut pazardaki fiyatlar baz alınarak hesaplama yapıldığından dolayı elde edilen değer sapması en az olan değer olacaktır. [49].

Tasarım tescilli olduğundan piyasada benzer tasarımın bulunma ihtimali düşüktür; eşdeğer tasarım bulursa dahi, pazar verileri gibi veriler şirketlerin özel verileri olduğundan ulaşılması zordur. Bu durumun bu metodun kullanımını zorlaştırmakta, kullanım olasılığını düşürmektedir [26] [48]. Bunların yanında, tasarımın değeri belirlenirken kullanılacak veriler tasarıma sahip olan şirketin mevcut durumundan etkilenmektedir. İflas etmiş bir şirketin elinde tuttuğu bir tasarımın gerçek değerinden daha farklı çıkabilmektedir [50]. Ayrıca, tasarımların değerleri, ülkelerin gelişmişlik düzeyleriyle orantılıdır. Bu

sebeple, tasarımın korunduğu ülkenin gelişmişlik düzeyine yakın gelişmişlikte bir ülkedeki satış verilerinin elde edilmesi zor olmaktadır [51].

3.3.2.3 Gelir Tabanlı Değerleme Metodu (Income Based Valuation Method)

Bu yöntem, tasarımın girmek istediği pazarda getireceği gelir üzerinden gelecekte elde edeceği değere ve bunun için gerekli maliyete odaklanan değerlendirme yöntemidir [47]. Genel anlamda üç gelir tabanlı değerlendirme metodu kullanılmakta olup bunlar; net bugünkü değer yaklaşımı, artan gelir yaklaşımı ve teliften kurtulma yaklaşımıdır.

Net bugünkü değer yaklaşımının en çok tercih edilen yaklaşım olmasının sebebi, gelir odaklı değerlendirme yapılırken giderlerin de dikkate alınmasıdır. Bu sayede daha sağlıklı bir değerlendirme sonucu elde edilmiş olmaktadır.

Net bugünkü değer; yatırımın getirdiği bugünkü değer ile yatırma yapılan maliyetlerin bugünkü değerinin arasındaki farkın bulunması ile elde edilir. Net Bugünkü Değerin formülü, Eş. 1.1 ile verilmiştir [52].

$$NBD = \sum_{n=0}^d \frac{NNA_n}{(1+k)^n} \quad (1.1)$$

NNA: Döneme ait net nakit akışı

k: İşletmenin beklediği kazanç oranı

d: Yatırımın gider ve gelirlerinin gerçekleştiği toplam dönem sayısı

n: Dönem sıra numarası

Artan gelir yaklaşımı ise, tasarımın kullanıldığı durumda elde edilecek getirinin tasarım kullanılmadığı durum ile karşılaştırılma yapılarak elde edildiği değer yaklaşımıdır. Bu hesaplama sonucunda elde edilen getiriler üzerinden belirli bir iskonto faktörü kullanılarak tasarımın bugünkü değerine ulaşılır [45].

Artan gelir yaklaşımı için gerekli veriler;

- Tasarım yaratacağı tahmini dönemsel kar, nakit akışı ya da maliyet tasarrufu
- Tasarım kullanılmaksızın elde edilecek tahmini dönemsel kar, nakit akışı ya da maliyet tasarrufu
- Uygun bir iskonto oranı [45].

Artan gelir yaklaşımı ile değer hesabı yapılırken tasarımdan elde edilen kardan vergiler ve tasarıma bağlı diğer faaliyetlerin karı çıkarılarak bir yıllık kar bulunur. Ardından bu bir yıllık kar üzerinden; tasarımın tahmini ömrüne göre hesaplanan kara iskonto değeri uygulanır. Böylece, tasarımın gelecekteki karının bugünkü eşdeğeri hesaplanmış olur. [53].

Teliften kurtulma yaklaşımı, tescilli tasarımın tescilinin elde bulundurulması sebebiyle telif ücretinden elde edilecek kara odaklanan yaklaşım olup; telif oranı ve tasarımın ömrü boyunca getireceği getiri üzerinden hesaplanır. Elde edilen bu değer, belirli bir iskonto değeri ile çarpılarak tasarımın bugünkü değeri elde edilir [54]. Fikri mülkiyetten elde edilen kazanç ve bu kazancın lisans sahibi ve tasarım sahibi arasında nasıl paylaşıldığı telif oranını etkileyen en önemli iki etkidir. [55] Bir diğer deyişle, telif oranı hak sahi ile lisans sahibinin kar paylaşımı olarak tanımlanabilir. [56] Telif oranı, farklı ölçütler kullanılarak hesaplanabilir;

- gelirin bir yüzdesi olarak telif oranı
- karın bir yüzdesi olarak telif oranı
- satılan ürün başına parasal olarak ödenen telif
- üretilen ürün başına parasal olarak ödenen telif
- bir zaman içindeki parasal olarak ödenen telif [50].

Değerlemenin hesaplanması sırasında pek çok veri kullanılmakta ve bu veriler teker teker açıklanmaktadır. Bu durum değerlemeyi daha şeffaf ve daha sağlıklı yapmaktadır. Bu sebeple diğer metotlar arasında en tercih edilen değerlendirme metodu gelir tabanlı değerlendirme metodudur [46]. Aynı zamanda, gelir tabanlı değerlendirme metodu, değerlemede kullanılan yöntemler içerisinde gelecekteki risklerin göz önünde bulundurulması sebebiyle daha diğer metotlara oranla sağlıklı sonuçlar sunmaktadır [57].

Gelecekte tasarım sayesinde elde edilecek gelirler üzerinden hesaplama yapıldığından kullanılacak verilerin tahmini ve hesaplanması kolay olmamaktadır. [49]. Bu durum gelir tabanlı değerlendirme metodunun dezavantajı olarak ele alınabilir. Ayrıca diğer değerlendirme metotlarına oranla daha fazla veri kullanılması hesaplamayı karmaşıklaştırmaktadır. Bundan dolayı hesaplamalarda yapılacak hata, değerlendirme sonucunun hatalı olmasına neden olabilmektedir [57]. Bunların yanı sıra, tasarımın tahmini ekonomik ömrünün net belirlenememesi elde edilen değerlendirme sonucunun sağlıklı olmasına sebep olmaktadır [47].

4. TASARIM DEĞERLEME RAPORU (DESIGN VALUATION REPORT)

Tescillenmiş ya da tescil aşamasında bir tasarımın parasal değerinin belirlendiği, bu değer belirlenmesi esnasında kullanılan verilerin ve yöntemlerin açıklandığı raporlara tasarım değerlendirme raporu adı verilmektedir. Genel olarak beş ana bölümden oluşmaktadır:

- 1- Özet
- 2- Değerlendirme Bölümü
- 3- Değerleme Bölümü
- 4- Ekler
- 5- Sonuç Bölümü

Değerleme raporlarının en başında bulunan bu özet kısmı, yönetici özeti olarak da geçmek olup; raporun kısa zamanda değerlendirme raporu ile ilgili önemli noktaları konusunda bilgi veren kısımdır. Kısaca değerlemeye konu olan tasarımın değerine, hangi veriler çalışılıp hangi yöntemin hangi yaklaşımın kullanıldığını değinmektedir.

Değerlendirme bölümü raporun önemli bir bölümünü oluşturmakta, hesaplama esnasında kullanılması düşünülen değişkenlerin belirlendiği, bu değişkenlere ait kullanılacak verilerin, varsa varsayımsal değerlerin açıklandığı; bu varsayımların nasıl yapıldığına dair bilgi verildiği bölümdür. Kullanılan tüm değişkenlerin neden tercih edildiği sorusunun da yanıtlandığı kısım, değerlendirme bölümüdür [45] [58].

Kullanılan bu değişkenler, tasarıma dair süreler, yasal kısıtlılıklar, yasal düzenlemeler, tasarım değerlendirme metodolojisi, faaliyet serbestisi, coğrafi koruma kapsamı, pazar verileri... gibi örneklendirilebilir.

Raporun asıl işinin yapıldığı, hesaplamaların olduğu bölüm ise değerlendirme bölümüdür. Bir önceki bölümle belirlenen değişkenler bu bölümde gerekli hesaplamalarda kullanılarak tasarımın parasal değeri hesaplanmaktadır. Bu bölümde öncelikle hangi yöntemin kullanıldığı konusunda bilgi verilmekte, daha sonra grafikler/tablolara kullanılarak kullanılacak yöntem detaylandırılmaktadır.

Ekler bölümü ise değerlendirme için gerekli verilerin elde edilmesi için yapılan araştırmalar sonucunda elde edilen kaynakların bulunduğu bölümdür. Bu bölüm, kaynakların dışında kaynaklara ulaşılabilmesi için gerekli sorgulamaları da içerebilmektedir.

Değerleme raporunun sonuç bölümü, tasarımın değerini içeren kısımdır.

Elde edilen değer gerçeğe değerden farklı çıkması da muhtemeldir. Bu durum raporu hazırlan uzmana, kullanılan verilere, tercih edilen yöntemle bağlıdır. Bu sebeple, değerlendirme raporu incelenirken sonuç bölümüne odaklanılmaması, raporun tamamının değerlendirilmesi gerekmektedir [46].

5. SONUÇ (CONCLUSION)

Bu çalışma, aynı adlı tez çalışmaya dair bir değerlendirme çalışmasıdır. Tasarım değerlemesi; patent değerlemesi ve marka değerlemesi gibi sınai mülkiyet değerlemesinin alt dalı olarak incelenmektedir. Ancak Patent ve

marka değerlemenin aksine literatürde yeni yeni yer edinmeye başlamış, dünyada uygulaması son yıllarda başlamıştır. Ülkemizde ise örneği henüz bulunmamaktadır. Bu sebeple, uygulanan metotlar, genel olarak sınai mülkiyet değerlendirme metotlarının tasarıma uyarlanmış versiyonlarıdır. Bu çalışmanın, ilerleyen süreçlerde gerçekleştirilmesi muhtemel tasarım değerlendirme işlemleri için bir örnek, bir referans teşkil edebilmesi amaçlanmıştır.

Özetle tasarımın değerlemesi, tasarımı elinde bulunduran ticari işletmenin mevcut değerini doğrulamaktadır. Tasarımın değerinin belirlenmiş olması ter türlü birleşme, devralma, lisanslama, satın alma, satış gibi finansal işlemlerde kolaylık sağlamakta, hak kaybının ve de zararın önüne geçilmesine yardımcı olmaktadır. Tasarım değerlendirme, tasarımın değerinin söz konusu bu işlemler esnasında net bir şekilde ele alınmasını sağlamaktadır. Tasarım değerlendirme için mevcut metotlar arasından tasarıma ve piyasa koşullarına en uygun değerlendirme metodunun seçilerek uygulanması, tasarımın değerinin en doğru şekilde elde edilmesini sağlayacaktır. Tasarım sahibi ise, bu sayede, sahip olduğu tasarımı en verimli şekilde kullanabilecektir.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

- [1] Erzurumlu, N. (2017). Türk Hukukunda Fikrî Mülkiyete Konu Malların Cebri İcrası. *YBHD*, 2017(3). 167-191.
- [2] 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu. Resmî Gazete, 13.12.1951, S. 7981.
- [3] İnternet: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Telif Hakları Genel Müdürlüğü. Telif Hakkı Nedir?. URL: <http://www.telifhaklari.gov.tr/Telif-Hakki-Nedir>, Son Erişim Tarihi: 28.01.2020.
- [4] İnternet: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Telif Hakları Genel Müdürlüğü. Zorunlu Kayıt-Tescil. URL: <https://www.telifhaklari.gov.tr/Kayit-Tescil-Zorunlu-Kayit-Tescil>, Son Erişim Tarihi: 28.01.2020.
- [5] İnternet: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Telif Hakları Genel Müdürlüğü. İsteğe Bağlı Kayıt-Tescil. URL: <http://www.telifhaklari.gov.tr/Istege-Bagli-KayitTescil>, Son Erişim Tarihi: 28.01.2020.
- [6] İnternet: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Telif Hakları Genel Müdürlüğü. Telif Hakkı Kaç Yıl Süreyle Korunur?. URL: <https://www.telifhaklari.gov.tr/Telif-Hakki-Kac-Yil-Sureyle-Korunur>, Son Erişim Tarihi: 28.01.2020.
- [7] İnternet: T.C. Ticaret Bakanlığı. Fikri Mülkiyet Hakları. URL: <https://ticaret.gov.tr/gumruk-islemleri/sikca-sorulan-sorular/ticari/fikri-mulkiyet-haklari>, Son Erişim Tarihi: 28.01.2020.
- [8] İnternet: World Intellectual Property Organisation. Industrial Designs. URL: <https://www.wipo.int/designs/en/>, Son Erişim Tarihi: 06.05.2021.
- [9] Tasarım İnceleme Kılavuzu (2020). Türk Patent ve Marka Kurumu, s.6. URL: <https://www.turkpatent.gov.tr/TURKPATENT/resources/temp/C87B16A4-A331-43BF-A21D-08867EB09FB5.pdf>, Son Erişim Tarihi: 15.05.2021
- [10] 6769 Sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu. Resmî Gazete, 10.01.2017, S. 29944.
- [11] İnternet: World Intellectual Property Organisation. Locarno Classification. URL: <https://www.wipo.int/classifications/locarno/en/>, Son Erişim Tarihi: 06.05.2021.
- [12] İnternet: World Intellectual Property Organisation. Frequently Asked Questions: Industrial Designs, Is the industrial design protection granted in one country valid in every country?. URL: https://www.wipo.int/designs/en/faq_industrialdesigns.html, Son Erişim Tarihi: 20.12.2019.

- [13] İnternet: World Intellectual Property Organisation. Hague – The International Design System. URL: <https://www.wipo.int/hague/en/>, Son Erişim Tarihi: 06.05.2021.
- [14] İnternet: Bizmark Intellectual Property. Yurtdışı Hizmetlerimiz. URL: <http://bizmarkpatent.com.tr/yurtdisi-hizmetlerimiz/>, Son Erişim Tarihi: 07.05.2021.
- [15] İnternet: Ankara Patent. Tasarım. Yurt Dışı Tasarım Tescil Sistem Seçenekleri URL: <http://www.ankarapatent.com/yazi/28/yurt-disi-tasarim-tescil-sistem-secenekleri>, Son Erişim Tarihi: 20.11.2019.
- [16] İnternet: Türk Patent ve Marka Kurumu. Tasarım Araştırma. URL: <https://online.turkpatent.gov.tr/EDESIGN/servlet/IDSearchRequestManager>, Son Erişim Tarihi: 07.05.2021.
- [17] İnternet: World Intellectual Property Organisation. Hague Express Database. URL: https://www.wipo.int/hague/en/design_search/, Son Erişim Tarihi: 06.05.2021.
- [18] İnternet: World Intellectual Property Organisation. Global Design Database. URL: <https://www.wipo.int/reference/en/designdb/>, Son Erişim Tarihi: 06.05.2021.
- [19] Sözer, M, N. (2008). Patent Değerlemesi ve Türkiye'deki Uygulamaları. T.C. Türk Patent Enstitüsü Patent Dairesi Başkanlığı Uzmanlık Tezi, Ankara.
- [20] Tonisson, L., Maicher, L. (2012). Patents, Their Importance and Valuation Methods. Working Paper Nr. 3/2012. URL: https://www.imw.fraunhofer.de/content/dam/moez/de/documents/Working_Paper/WorkingPaper-3.pdf, Son Erişim Tarihi: 06.05.2021.
- [21] Maddi Olmayan Duran Varlıklara İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 38) Hakkında Tebliğ Sıra No: 26. Resmî Gazete, 17.03.2006, S. 26111. Paragraf 8-17.
- [22] İnternet: Türk Patent ve Marka Kurumu. İstatistikler. URL: <https://www.turkpatent.gov.tr/TURKPATENT/statistics/>, Son Erişim Tarihi: 06.05.2021.
- [23] Özdemir, M, N. (2014). Fikri Mülkiyet Haklarının Ticarileştirilmesi. Yayın No: TÜSİAD-T/2014-10/558. 11.
- [24] İnternet: Canadian Intellectual Property Office, Intellectual Property Valuation. URL: https://www.ic.gc.ca/eic/site/cipointernet-internetopic.nsf/eng/h_wr04688.html, Son Erişim Tarihi: 20.04.2021.
- [25] İnternet: Türk Sınai Mülkiyet Değerleme, Mühendislik ve Danışmanlık Hizmetleri A.Ş Resmi Sitesi. URL: <https://www.turksmd.com.tr/noticeDetail/3>, Son Erişim Tarihi: 08.07.2021.
- [26] Bendzsel, M. (2011) IP Valuation At Research Institutes: An Essential Tool For Technology Transfer. Hungarian Intellectual Property Office. URL: https://www.sztnh.gov.hu/hirek/kapcsolodo/IP_Valuation_for_Technology_Transfer_EN_web.pdf, Son Erişim Tarihi: 16.10.2020.
- [27] İnternet: Finney, N. (2014). Timeless Design. URL: <https://www.designindaba.com/articles/point-view/timeless-design>, Son Erişim Tarihi: 08.07.2021.

- [28] Peters, D. (2021). Intellectual Property Valuation: What You Should Know. URL: <https://www.valentiam.com/newsandinsights/ip-valuation>, Son Erişim Tarihi: 08.07.2021.
- [29] İnternet: Özümark Patent. Hizmetlerimiz. Tasarım Lisansı. URL: <http://www.ozumarkpatent.com.tr/hizmetler/Tasarim-Lisansı-s3089311070.html>, Son Erişim Tarihi: 23.11.2019.
- [30] İnternet: Royalty Range. What are patent licensing royalty rates?. URL: <https://www.royaltyrange.com/home/blog/what-are-patent-licensing-royalty-rates>, Son Erişim Tarihi: 23.11.2019.
- [31] Heberden, T. (2018). Chapter 4. Determination of Royalty Rates. *International Licensing and Technology Transfer: Practice and the Law*. Wolters Kluwer. 12. URL: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/au/Documents/finance/deloitte-au-fas-royal-rate-determination-290719.pdf>, Son Erişim Tarihi: 06.05.2021
- [32] Kemmerer, J.E., Lu, J. J. (2012) Profitability and royalty rates across industries: Some preliminary evidence. 16. KPMG Global Valuation Institute. URL: <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/pdf/2015/09/gvi-profitability.pdf>, Son Erişim Tarihi: 23.11.2019.
- [33] İnternet: Wikipedia. Annual Growth Rate. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Annual_growth_rate, Son Erişim Tarihi: 25.04.2021
- [34] Özel Kreş Ve Gündüz Bakımevi Ve Çocuk Kulüpleri. Güvenlik Önlemleri Bilgilendirme Formu. Resmî Gazete, 30.04.2015, S. 29342, Ek-1.
- [35] İnternet: NTV Elektronik sigara Türkiye’de yasak mı?. URL: <https://www.ntv.com.tr/saglik/elektronik-sigara-turkiyede-yasakmi,C1sZbSqfmEmuV Mrc--LxLw>, Son Erişim Tarihi: 20.11.2019.
- [36] İnternet: Patrocode Empowering Your Intellect. Freedom to Operate search for an Industrial design URL: <https://www.patrocode.com/freedom-to-operate-search-for-industrial-design-or-design-patent-fto-search/>, Son Erişim Tarihi: 16.12.2019.
- [37] İnternet: Ponti Strategic Intellectual Property Services. Freedom To Operate. URL: <https://www.ponti.pro/en/services/patents/freedom-to-operate-fto/>, Son Erişim Tarihi: 24.12.2019.
- [38] IP4INNO STUDENTS HANDBOOK – Valuation Of Intellectual Property. “Module 4” (2008). Pro Inno Europe. (Institution) URL: <http://www.ipcentar.uns.ac.rs/pdf/IP.pdf>, Son Erişim Tarihi: 08.07.2021.
- [39] İnternet: APEC Intellectual Property Experts Group. (2018). Intellectual Property (IP) Valuation Manual: A Preliminary Guide URL: <https://www.apec.org/Publications/2018/04/IP-Valuation-Manual---A-Preliminary-Guide>, Son Erişim Tarihi: 08.07.2021. 15-17.
- [40] Handbook on Valuation of Intellectual Property Assets: Main Approaches Steps to Follow Points to Consider. International Chamber of Commerce. URL: <https://iccwbo.org/content/uploads/sites/3/2019/06/icc-handbook-valuation-ip-assets-we.pdf>, Son Erişim Tarihi: 06.05.2021
- [41] Wirtz, H. (2012). Valuation of intellectual property: A review of approachs and methods. *International Journal of Business and Management*, 7(9), 40-48.

- [42] Consor IP Consulting and Valuation. (2014). Intellectual property valuation methods. *The Licensing Journal*. URL: <https://www.consor.com/articles/value-of-intellectual-property-and-intangible-assets/>, Son Erişim Tarihi: 16.10.2020.
- [43] Lagrost, C., Martin, D., Dubois, C. and Quazzotti, S. (2010). Intellectual property valuation: how to approach the selection of an appropriate valuation method. *Journal of Intellectual Capital*, 11(4), 481-503.
- [44] İnternet: Danish Patent and Trademark Office. Valuation - Methods for Valuation. URL: <http://ip-tradeportal.com/valuation/methods-for-valuation.aspx>, Son Erişim Tarihi: 06.05.2021.
- [45] İnternet: European Commission. (2013). Final Report From the Expert Group on Intellectual Property Valuation. URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/797124c6-08cb-4ffb-a867-13dd8a129282>, Son Erişim Tarihi: 04.05.2021.
- [46] İnternet: World Intellectual Property Organisation. “Module 11”. URL: https://www.wipo.int/export/sites/www/sme/en/documents/pdf/ip_panorama_11_learning_points.pdf, Son Erişim Tarihi: 06.05.2021.
- [47] IP Finance Toolkit. Intellectual Property Office. URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/478929/ip-finance-toolkit.pdf, Son Erişim Tarihi: 15.10.2020.
- [48] European IPR Helpdesk (2015) Fact Sheet Intellectual Property Valuation. URL: <https://silo.tips/download/fact-sheet-intellectual-property-valuation>, Son Erişim Tarihi: 08.07.2021.
- [49] Kasznik, E. (2015). IP Valuation – Understanding the Financial Value of IP Assets. URL: <https://www.slideshare.net/Patexia/ip-valuation-understanding-the-financial-value-of-ip-assets-51609623>, Son Erişim Tarihi: 23.04.2021.
- [50] Ishii, Y. (2017). Valuation of Intellectual Property, Japan Patent Office. URL: https://www.jpo.go.jp/e/news/kokusai/developing/training/textbook/document/index/Valuation_of_Intellectual_Property.pdf, Son Erişim Tarihi: 06.05.2021.
- [51] Altinkurt, M. (2017). Patent Değerleme. *Kalkınmada Anahtar Verimlilik*. 344. Son Erişim Tarihi: 20.01.2020.
- [52] Demir, U. Ankara Üniversitesi Açık Ders Malzemeleri. Finansal Yönetim, 13. Hafta, Net Bugünkü Değer. URL: https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/70651/mod_resource/content/0/13%20Net%20Bug%C3%BCnk%C3%BC%20De%C4%9Fer.pdf, Son Erişim Tarihi: 11.05.2021.
- [53] İnternet: Danish Patent and Trademark Office. Valuation - Calculation of the value. URL: <http://ip-tradeportal.com/valuation/methods-for-valuation/quantitativevaluation/income-methods/premium-profits-method/calculation-of-the-value.aspx>, Son Erişim Tarihi: 06.05.2021.
- [54] Perek, A. A. (2008). Değerlemede İsim Hakkı Telif Ücreti Ödemekten Kurtulma Yöntemi. *Yaklaşım*, 216-223.
- [55] Heberden, T. (2011). Intellectual Property Valuation and Royalty Determination. *International Licensing and Technology Transfer: Practice and the Law*. Alphen Aan Den Rijn: Kluwer Law International. 3-24.

- [56] RICS. (2020). Rics Professional Standards and Guidance, Global Valuation of Intellectual Property Rights (2. ed.). 11-31.
- [57] Koc, A. B., Yildirim, N. (2018). A hidden challenge for fostering innovation: selection of IP valuation methods. *Research Journal of Business Management (RJBM)*, 5(3), 251-268. URL: <http://www.pressacademia.org/archives/rjbm/v5/i3/8.pdf>, Son Erişim Tarihi: 08.07.2021.
- [58] Nasution, S. (2017). Analysis of IP Valuation Product of LIPI IDP000040604 as Marketing Strategy for Promotion of Innovative and Inventive Activities. *The Asian Journal of Technology Management (AJTM)*. 10. 30-40.